Els personatges del passeig

Frederic Marès, l'escultor negligit

Uns dels artistes més prolífics dels segle XX va ser en Frederic Marès Deulovol (1893-1991). Com molts artistes de l'època, passaria per l'escola de la **Llotja** i, en acabat, acabaria de formar-se al taller de l'escultor modernista **Eusebi Arnau**. Marès, però, transcendeix l'ofici. Al seu currículum caldria sumar el de col·leccionista i restaurador (ho va ser de **Santa Maria del Mar**, després de les destrosses produïdes per la Guerra Civil, fet que explica a les seves memòries; així com també restaurà els panteons reials del monestir de **Poblet**). Una visita al museu que porta el seu nom, a tocar de la Catedral, ens pot donar una idea de la fina línia que separa la passió de l'obsessió.

Si hom passeja per Barcelona, és molt probable que topi amb alguna de les seves obres. Per descomptat, el passeig de Gràcia és un dels carrers on millor llueixen aquestes escultures. Són d'un estil que beu del noucentisme, malgrat comptar amb línies que recorden l'art-déco o, fins i tot, el realisme socialista. Moltes d'elles foren encàrrecs d'entitats bancàries que farien del passeig barceloní el seu centre d'operacions, sobretot a partir de la segona meitat del segle XX.

Uns dels artistes més prolífics dels segle XX va ser en Frederic Marès Deulovol (1893-1991). Com molts artistes de l'època, passaria per l'escola de la **Llotja** i, en acabat, acabaria de formar-se al taller de l'escultor modernista **Eusebi Arnau**. Marès, però, transcendeix l'ofici. Al seu currículum caldria sumar el de col·leccionista i restaurador (ho va ser de **Santa Maria del Mar**, després de les destrosses produïdes per la Guerra Civil, fet que explica a les seves memòries; així com també restaurà els panteons reials del monestir de **Poblet**). Una visita al museu que porta el seu nom, a tocar de la Catedral, ens pot donar una idea de la fina línia que separa la passió de l'obsessió.

Si hom passeja per Barcelona, és molt probable que topi amb alguna de les seves obres. Per descomptat, el passeig de Gràcia és un dels carrers on millor llueixen aquestes escultures. Són d'un estil que beu del noucentisme, malgrat comptar amb línies que recorden l'art-déco o, fins i tot, el realisme socialista. Moltes d'elles foren encàrrecs d'entitats bancàries que farien del passeig barceloní el seu centre d'operacions, sobretot a partir de la segona meitat del segle XX.

Enfilant l'avinguda modernista des de la plaça de Catalunya trobem les escultures que embelleixen l'antiga seu del Banco Español de Crédito (en l'actualitat, seu de l'hotel Iberostar i de la botiga Apple), enlairat per l'arquitecte **Eusebi Bona** entre els anys 1943-1947. En destaquen les al·legories del mar i de la terra. A l'altura de la Gran Via, entre el passeig i la rambla de Catalunya (davant l'hotel Avenida Palace) hi ha l'homenatge que els barcelonins li van retre a l'escenògraf **Francesc Soler i Rovirosa**. Es troba un pèl amagat en un entorn antigament batejat amb el nom de Jardins de la Reina Victòria. El monument es va inaugurar el 1930, dos anys després d'haver estat creat per Marès. L'escultor va modelar una dona estirada amb una flor a la mà, representant així la rosa del triomf i la immortalitat. La peça està feta amb marbre de Carrara. És el resultat de l'ampliació de la peça original, més petita, d'en Marès. Per aquest treball va comptar amb l'ajut del taller d'en Joan Centellas Raig. Curiosament, un dels bustos que decoren la façana de la seu del Parlament de Catalunya al Parc de la Ciutadella correspon a Soler i Rovirosa. Una ornamentació fruit de la restauració de l'edifici que va dur a terme en **Pere Falqués** (autor dels fanals modernistes del passeig). El bust en qüestió és obra de Josep Carcassó.

Més amunt del passeig, a la cantonada amb el carrer de la Diputació, ressalta un edifici monumental —també obra de l'Eusebi Bona, realitzada entre 1927-1931— que està rematat amb una cúpula. A sobre d'ella, llueix una escultura de bronze que representa l'au fènix muntada per Ganimedes. Si bé aquest treball és del francès **Jean-Claude de Saint-Marceaux**, en Marès es va encarregar de repetir el model original i fer la fosa (per això comptaria amb l'ofici de la casa

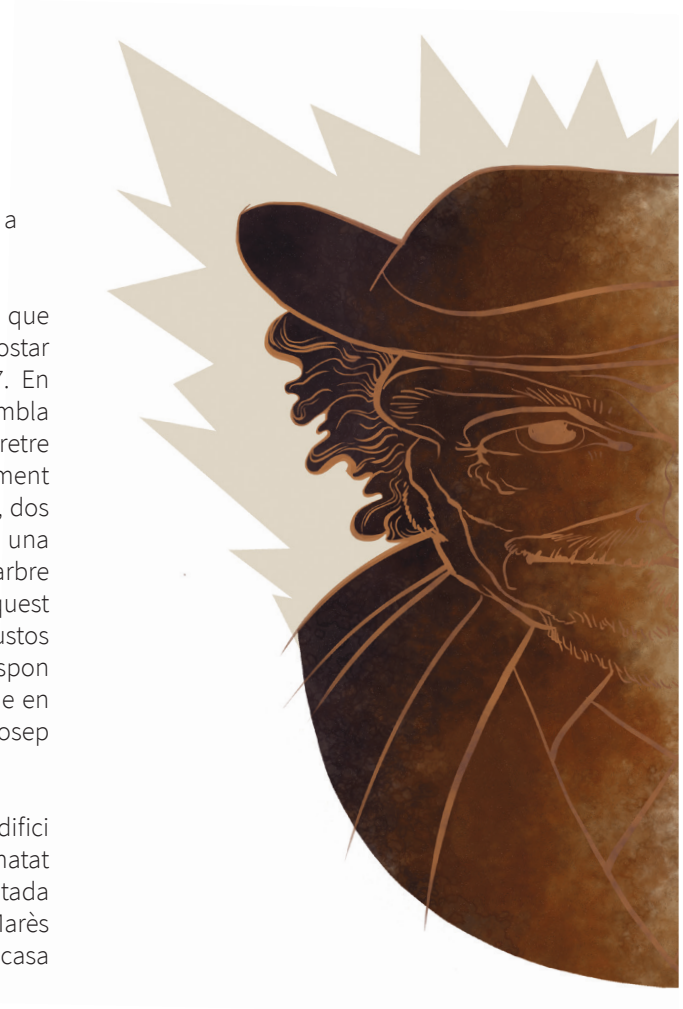

Tanagra d'en M. Gimeno Blanes). La resta de treballs sí que són seus i fan referència a la nàutica, l'agricultura o les assegurances marítima i industrial.

L'antiga seu del **Banco Hispano Americano** (1953-1957) i actual hotel Mandarin Oriental està plena de relleus (esculpits amb la tècnica de baix relleu) de granit també sortits de la imaginació d'en Marès. L'edifici és una obra de l'arquitecte **Manuel Galíndez**. Entre les escenes representades trobem al·lusions als oficis del camp, la pesca, la indústria o el ferrocarril. També podem veure el déu Hermes (o Mercuri). Si observem l'última planta de l'edifici, apreciarem quatre fornícules entre les finestres. La idea era omplir-les d'escultures (o alt relleus) fetes amb pedra de Figueres, però finalment es va descartar.

Tornant a l'altra banda del carrer (o números senars), i un cop travessat el carrer d'Aragó, encara es conserven els relleus que donen la benvinguda als clients de la botiga Lacoste (passeig de Gràcia número 51). Era fa anys una oficina del **Banc de Biscaia** (1954), reformada —soterrani, planta baixa i façana— per l'arquitecte **Pedro Cendoya**, que fou gran amic de l'escultor català com demostra la correspondència que van mantenir durant la Guerra Civil espanyola.

En uns dels encreuaments més importants de la ciutat, el del passeig de Gràcia amb l'avinguda Diagonal, llueix un obelisc o llapis que correspon a la plaça del **Cinc d'Oros**. És el que resta del monument dedicat al president català de la I República Francesc Pi i Margall. Originalment es va pensar en l'escultor **Miquel Blay** per a homenatjar-lo l'any 1914. El projecte va anar canviant fins que, un cop inaugurada la II República, es va col·locar un bust del polític fet per **Felip Coscolla i Plana** (que va morir el 1940 com a conseqüència de tres cops de massa al cap propinats pel seu ajudant, una acció que es considerava un ritus maçònic —ell ho era— que imitava la mort que va patir l'arquitecte del temple de Salomó seguint el mateix procediment). La famosa cruïlla es va resoldre amb una escultura de **Josep Viladomat** que representava la República i un medalló de Joan Pié amb l'efígie de Pi i Margall. En Frederic Marès quedà finalista. Amb l'arribada del franquisme, es recuperà l'escultura de Marès, una al·legoria a la Victòria, que restaria situada sobre una inscripció on es podia llegir: "A los heroicos soldados de España que la liberaron de la tiranía rojo-separatista. La ciudad agradecida". Des del 2011 l'escultura descansa en els magatzems del MUHBA (Museu d'Història de Barcelona) en aplicació de la Llei de Memòria Històrica.

Glòria Soler, la reina del passeig de Gràcia

Glòria Soler era de casa bona, una burgesa com cal. Descendent d'un acabalat empresari teatral per part de mare. Elegant, com a mínim a ulls d'un nen inquiet i observador. D'aquí que el seu únic fill l'anomenés la Reina del passeig de Gràcia. Es va casar amb en **Josep Suñol i Garriga** l'any 1924. El lloc del banquet no podia ser un altre que l'hotel **Majestic**, un hotel que s'aniria ampliant amb els anys, però que originalment era un palau amb una única façana que mirava al passeig de Gràcia (on es troba l'actual botiga **Chanel**). Es deia Majestic Hotel Inglaterra. Els aldarulls provocats per uns falangistes quan es manifestaven davant l'establiment —tot just acabada la Guerra Civil— faria caure *Inglaterra* del rètol. Gibraltar va ser la causa de la protesta.

L'hotel es trobava uns metres més a baix de la nova llar del matrimoni, situada al número 98. Un immoble que el seu fill **Josep Suñol i Soler** —enamorat de la bellesa materna— recuperaria com a fundació d'art l'any 2007. De fet, ell havia nascut allà vuit dècades abans: el 19 de juliol del 1927. Però, quins eren els orígens d'aquesta dama barcelonina?

La **Glòria Soler i Elias** era filla d'en Miquel Soler Maymó i la Ignàsia Elias Bragulat. El seu avi per part de mare, l'**Ignasi Elias Font**, fou un personatge relacionat també amb el passeig de Gràcia. Millor dit, amb el passeig abans del passeig. O el que és el mateix, abans que fos urbanitzat arran del projecte de l'enginyer **Ildefons Cerdà**. Llavors només s'enlairaven construccions de fusta per evitar que les autoritats les enderroquessin. I és que segons la normativa de l'època (el mateix ministeri de la Guerra) no es podia construir extramurs a una distància que

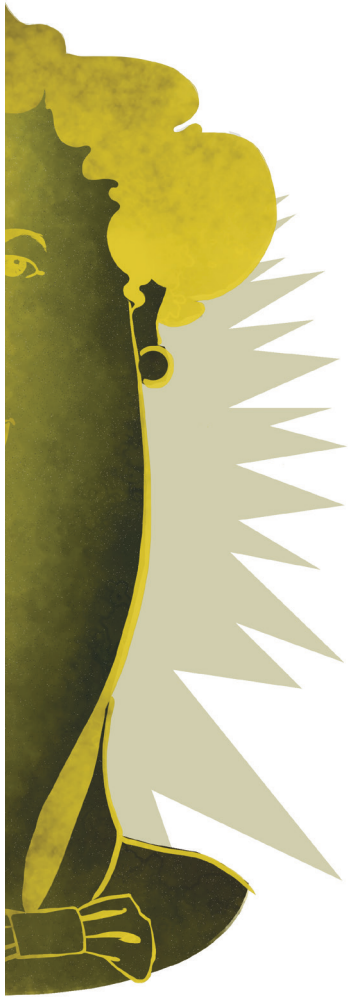

corresponia al tret d'una bala de canó. Això és, aproximadament la que hi havia entre la muralla medieval de Barcelona —encara en peu a mitjan segle XIX— i la Vila de Gràcia. D'aquí que els empresaris dedicats a l'oci es curessin en salut i fessin els seus negocis amb estructures de fusta. L'avi Elias era un d'aquests emprenedors. Propietat seva era el teatre **Tívoli**, situat als jardins del mateix nom que hi havia a la banda Llobregat del passeig. El teatre era una construcció de fusta aixecada més on menys on ara es troba la **Fundació Tàpies** (antiga seu de l'editorial Montaner i Simon encarregada a l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner). Curiosament, l'Elias li havia comprat el teatre al **Bernat de les Cases** (sogre del dramaturg Frederic Soler *Serafí Pitarra*) el 1862. Amb els diners que va fer n'aconseguiria un altre, el **Novedades**. Finalment, traslladaria el Tívoli al carrer de Casp l'any 1875. Ara sí, fet amb pedra. Una obra de l'arquitecte **Miquel Madorell i Rius**, que s'encarregaria també de fer el 1914 la seu del Banco Hispano Americano dues travessies per sota. Una construcció que encara llueix al carrer de Fontanella número 6 (actual seu de la botiga Media Markt).

Però, encara hi ha més. Una altra membre de la família Suñol també està relacionada amb el famós carrer de l'Eixample, l'Aurora Garriga i Coronas. L'Aurora era sogra de la Reina del passeig de Gràcia i filla d'en **Rafael Garriga-Nogués**. Els seus germans Manuel i Pere van ser el fundadors el 1901 de la famosa banca que portaria aquests dos cognoms. Llavors no s'imaginaven pas que acabaria en mans del Banco Español de Crédito (**Banesto**) el 1952; això sí, amb certa autonomia de gestió fins al 1986. D'ell en seria director un jove empresari anomenat **Javier de la Rosa**, la gestió del qual no passaria precisament inadvertida. Un dels fills d'en Manuel, **Rupert Garriga-Nogués i Miranda**, encarregaria l'any 1899 a l'arquitecte **Enric Sagnier Vilavecchia** l'espectacular casa modernista que encara es conserva al carrer de la Diputació número 250 (actual seu de la Fundació Mapfre i, abans, de la Fundació Francisco Godia). L'any 1909 l'arquitecte n'aixecava una altra per al mateix banquer al passeig de Gràcia cantonada amb Còrsega (a la que més tard se li afegirien dos pisos o remuntes).

L'any 2015 l'empresari Josep Suñol Soler (fill d'en Josep Suñol i Garriga i de la Reina del passeig de Gràcia) va voler retre un homenatge a la seva mare i va crear la fundació que porta el seu nom.